

WYDARZENIA

Konferencja „Oblicza Kościoła w Polsce. 1050. rocznica Chrztu”

5 kwietnia 2016 r. w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II odbyła się ogólnopolska konferencja naukowa „Oblicza Kościoła w Polsce. 1050. rocznica Chrztu” zorganizowana przez Instytut Teologii Fundamentalnej KUL i Oddział Lubelski PAN we współpracy ze Stowarzyszeniem Teologów Fundamentalnych w Polsce.

Chrzest Mieszka był początkiem nie tylko chrześcijaństwa w Polsce i Kościoła, lecz także polskiej państwowości, kultury i narodowej tożsamości. Organizatorzy konferencji rok przed nią zaczęli opracowywać jej koncepcję. Każda „okrągła” rocznica, zwłaszcza wydarzenia tak fundamentalnego, domaga się refleksji i podsumowań z różnych perspektyw. Organizatorzy chcieli dokonać syntezy 1050-letniej obecności Kościoła w Polsce na podstawie rzetelnej wiedzy i obiektywnego namysłu, głównie teologicznego. Zdawali sobie sprawę, że tego rodzaju podsumowania są trudne, lecz konieczne, jeśli chce się wydobyć cenne osiągnięcia wielu minionych pokoleń oraz określić współczesną tożsamość Polski, Polaków i Kościoła katolickiego, jako największej wspólnoty religijnej w kraju nad Wisłą. Zaprośili jako prelegentów 5 naukowców z Polski i 4 osoby z innych krajów, długo mieszkające w naszym kraju.

Po Mszy świętej w Kościele Akademickim KUL, której przewodniczył abp prof. dr hab. Stanisław Budzik, naukową część konferencji otworzył prodziekan Wydziału Teologii KUL o. dr hab. Ireneusz Sławomir Ledwoń, prof. KUL. Następnie w imieniu współorganizatora – PAN Oddziału w Lublinie – prof. dr hab. Jan Gliški powitał wszystkich uczestników i pogratulował organizatorom konferencji, przypominając że odbywa się ona tuż przed centralnymi obchodami rocznicy Chrztu Polski.

W słowie wprowadzenia ks. dr hab. Jacenty Mastej z Instytutu Teologii Fundamentalnej KUL przypomniał, że ten instytut zorganizował w przeszłości, z inicjatywy śp. ks. prof. dr hab. Mariana Ruseckiego, dwie konferencje poświęcone obliczom i wiarygodności Kościoła, które odbyły się w bliskości ważnych wydarzeń („Wiarygodność Kościoła wobec przemian w Polsce. Quo vadis Ecclesia Polonorum?” w 1991 r. po upadku komunizmu, „Europo, bądź sobą! Europejskie Forum w Lublinie o roli i zadaniach Kościoła w jednoczącej się Europie” w 2004 r., w związku ze wstąpieniem Polski do Unii Europejskiej). Wyjaśnił też, że obecna konferencja ma na celu dokonanie podsumowania ukazującego – w perspektywie dziejowej i aktualnej – cztery wiodące obszary (oblicza) Kościoła w naszym kraju: kulturowe, „spełnione” w sylwetkach polskich świętych i błogosławionych, charytatywne i niezłomne w okresie reżimu komunistycznego.

Pierwszym prelegentem był prof. dr hab. Tadeusz Boruta (UR Rzeszów), artysta i malarz, teoretyk sztuki, publicysta i wykładowca akademicki. W wykładzie zatytułowanym „Kulturowe oblicze Kościoła w Polsce” zajął się tylko jedną sferą kultury, najbardziej sobie znaną – sztukami plastycznymi. Podkreślił, że właśnie w niej najmocniej dokonuje się „walka” o idee i wartości we współczesnej przestrzeni kulturowej. Na przykładach zaczerpniętych ze sztuki pozasakralnej wskazał, w jaki sposób w Polsce przesłanie i wartości religijne stały się dziedzictwem kultury i jak są odbierane w przestrzeni publicznej.

Referat „Święte oblicze Kościoła w Polsce” wygłosił o. dr Gabriel Bartoszewski OFMCap, postulator wielu procesów kanonizacyjnych, absolwent KUL. Zarysował sylwetki świętych i błogosławionych, którzy wpisali się w historię Polski i mają znaczenie dla współczesności. Do dnia dzisiejszego Polska może szczycić się liczbą 29 świętych i 154 błogosławionych. W nich Kościół w Polsce spełnił się, ukazał swoje dojrzałe i piękne, często bohaterskie oblicze.

Trzeci referat, zatytułowany „Charytatywne oblicze Kościoła w Polsce”, wygłosiła s. Małgorzata Chmielewska ze wspólnoty Chleb Życia. Najpierw nakreśliła dzieje charytatywnej działalności Kościoła w Polsce. Na tym tle przedstawiła jej współczesny stan oraz najważniejsze osiągnięcia i wyzwania. Zwróciła uwagę, że właśnie w Polsce powstały bardzo oryginalne i pionierskie dzieła charytatywne, a nawet ich wzorce, jak choćby zapoczątkowane przez Brata Alberta Chmielowskiego, Ignacego Kłopotowskiego i Różę Czacką.

Kolejny referat poświęcony „niezłomnemu” obliczu Kościoła w okresie dyktatury komunistycznej miał wygłosić senator RP prof. dr hab. Jan Żaryn (UKSW Warszawa). Z powodu obowiązków musiał w ostatnim momencie odwołać przyjazd i organizatorzy postanowili pokazać film przygotowany przez Instytut Pamięci Narodowej zatytułowany „Tysiąclecie kontra Millenium”. Następnie rozpoczęła się półgodzinna dyskusja.

Druga część konferencji, po przerwie południowej, rozpoczęła się od panelu zatytułowanego „Blaski i cienie Kościoła w Polsce” prowadzonego przez ks. dr. Pawła Borto (Instytut Teologii Fundamentalnej KUL). Czterech zaproszonych prelegentów: s. Nazarena Scopelitti (Włochy-Polska, diecezja kielecka), prof. dr hab. Viara Maldijeva (Bułgaria-Polska, UMK Toruń), ks. dr Manfred Deselaers (Niemcy-Polska, Centrum Dialogu i Modlitwy Oświęcim), dr hab. Max Stebler (Szwajcaria-Polska, KUL), od wielu lat mieszkających w Polsce, podzieliło się własnymi obserwacjami dotyczącymi Kościoła w Polsce. Organizatorom zależało, by na Kościół w naszej Ojczyźnie spojrzeć także z nieco zewnętrznego punktu widzenia. Paneliści zwrócili uwagę, że Kościół katolicki nad Wisłą charakteryzuje żywa wiara, bogate praktyki religijne, wspaniała przeszłość związana z Janem Pawłem II i czasem Solidarności. Niektórzy zwrócili uwagę na niebezpieczeństwo stopienia się katolicyzmu z polskością.

Konferencję zakończył referat zatytułowany „Tożsamość Kościoła w Polsce i zadania płynące z Chrztu”, który miał charakter podsumowujący. Ks. dr hab. Krzysztof Kaucha, prof. KUL, podjął w nim próbę określenia tego, jaką tożsa-

mość wypracował Kościół w Polsce na przestrzeni minionych 1050 lat, podkreślając, że właśnie od tego zależą w konsekwencji zadania, jakie stoją przed tym Kościołem dzisiaj.

W słowie kończącym prowadzący konferencję ks. J. Mastej podziękował prelegentom i uczestnikom (ok. 80 osób) oraz podkreślił, że treści konferencji stawiają pytania o przyszłość Kościoła w Polsce. Życzył też, aby to, co stało się udziałem uczestników w czasie sympozjum – doświadczenie Kościoła żywego – było dalej kontynuowane, także w refleksji naukowej.

Należy dodać, że jako owoc konferencji została opublikowana książka „Oblicza Kościoła katolickiego w Polsce. 1050. rocznica Chrztu” (red. J. Mastej, K. Kaucha, P. Borto, Lublin: Wydawnictwo KUL 2016) zawierająca nie tylko materiały konferencyjne, lecz także inne opracowania poświęcone wymiarom (obliczom) Kościoła w Polsce, np. społecznemu, moralnemu, w religijności ludowej, ekumenicznemu, w ruchach religijnych i kościelnych oraz misyjnym. Redaktorzy tej publikacji w grudniu 2017 r. otrzymali zespołową nagrodę I stopnia Rektora KUL.

Ks. dr Paweł Borto
Ks. dr hab. Krzysztof Kaucha

Ks. dr hab. Krzysztof Kaucha, prof. KUL jest przewodniczącym Komisji Teologii PAN Oddział w Lublinie, ks. dr Paweł Borto jest pracownikiem naukowym KUL.